

BOLA INTERNETGA QATTIQ BOG‘LANIB QOLGAN BO‘LSA NIMA QILISH KERAK?

Xaitova Olmaxon

Surxondaryo viloyati Termiz tumani

28-umumiy o‘rta ta’lim maktabning

boshlang‘ich sinf o‘qituvchisi

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada men Turk yozuvchilaridan Adem Guneshning eng sara asarlari to‘plamidan „Bola tarbiyasida to‘g‘ri ko‘ringan xatolar” bobida keltirilgan fikrlarga kengroq tushuncha va ta’rif berib o‘taman. Hozirgi kunda bolalar orasida internetga ruju qo‘ygan bolalar soni toboro ortib bormoqda. Bu bobda keltirilgan ma’lumotlar bola tarbiyasida yo‘l qo‘yilgan kamchiliklarni ochib berishga xizmat ko‘rsatmoqda.

Kalit so‘zlar: *Internet, ota-ona, telefon, agressiya, bola, tarbiya, e’tibor, texnologiya, kompyuter.*

Bu mavzuni mashhur turk yozuvchisi Adem Guneshning eng sara asarlari to‘plamidan „Bola tarbiyasida to‘g‘ri ko‘ringan xatolar” bobida ko‘rib chiqamiz. Millat saodati tarbiya bilan bevosita bog‘liq. Bolalarni jismonan sog‘lom, ruhan yetuk ulg‘ayishida ota-onaning o‘rni benihoya katta. O‘zbek xalq maqollarida „Daraxtdan meva olaman desang, uni nihollik davrida parvarish qil” deb bejiz aytishmagan. Bolani yoshligidan to‘g‘ri tarbiya qilmoq, biz ota-onalarning boring-ki, bolaga mas’ul barcha kishilarning zimmasidadir. XXI asr texnika asri bo‘lganligi sababli, bolarimiz telefon, kompyuter, texnika vositalaridan, internet tarmoqlaridan foydalanib kelmoqda, Ayniqsa yoshlar o‘rtasida internetga ruju qo‘yganlar juda ham ko‘payib ketmoqda.

Bola internetga qattiq bog‘lanib qolgan bo‘lsa, avvalo oila ichidagi o‘zaro muloqatni yaxshilab, bolaga ko‘proq e’tibor berib bu holatdan olib chiqib ketish

mumkin. Shu bilan birgalikda oila davrasida oilaviy suhbatlarni tashkil qilish, suhbat orqali bolaning fikrini olish, o'z fikrini bemalol, erkin ifoda etishiga yo'l ochib berish lozim. Bolaga internetning zararli tomonlari ayniqsa, undan ko'p foydalanish zararli oqibatlarga olib kelishi haqida ma'lumotlar berilishi joiz. Internetning zararli oqibatlari haqida bolaning o'zidan ham fikr olish hamda u bergan taklifni ma'qullab uyda internetdan kamroq foydalanishga kelishib olish ham mumkin. Bola o'z fikrining qabul qilinganini ko'rib, o'zida ishonch, g'urur paydo bo'ladi va o'z so'ziga amal qilishga harakat qiladi. Bundan tashqari ota-ona o'zining qattiqqo'lligi, qat'iyati bilan bolani bu odatidan voz kechtirish mumkin.

10 yoshgacha bolalarda zavq to'xtasa agressivlik ya'ni tajovuzkorlik holatlari ko'payadi. Shu sababli ham bunday yoshdagi bolalardan zavq beruvchi kompyuter o'yinlari, telefon va boshqa texnologiya vositalaridan uzoq tutish tavsiya etiladi. To'g'ri texnologiya vositalari telefon, kompyuter kabi vositalardan bolalarni butunlay cheklab bo'lmaydi. Ammo bolalarga yaxshi gap bilan, xushmuomalik bilan va internetning zararli tomonlari haqida to'g'ri tushuntirib, me'yorida foydalanishga ruxsat berishi lozim. Zero Hazrat Ali aytganidek „ Bolalaringizga kelajak davr ilmini o'rgatingiz, chunki ular sizning davringizdan boshqa davrda dunyoga kelishadi”. Bolaga eng avvalo barcha narsada me'yor borligi haqida o'qtiring. Internetning zararli tomonlari bilan birga foydali tomonlari haqida ham ko'proq ma'lumot bering va internetdan foydalanishga me'yor yoki ma'lum vaqtni cheklab qo'ying. Chunki birdaniga bolaga cheklov qilinsa agressiya(tajovuzkor) holati kuchayadi. Bu bolaga, ayniqsa psixologiyasiga juda yomon ta'sir qiladi.

Bolalarning internetdan faqat kerak bo'lgandagina ishlatilishi borasida oilada tartib, madaniyat shakllanishiga imkon yarating. Bolaga dastlab, internet o'yin vositasi emas, balki ma'lumot bazasi ekanligi haqida tushuntiring. Shuningdek internet do'stlar bilan suhbat vositasi emas, balki xabarlashuv vositasi deya o'qtiring. A.S.Makarenko aytganidek bolalarni o'stirish va tarbiyalash ulkan, jiddiy va haddan tashqari ma'suliyatli ishdir bejiz aytmagan.

Xulosa o‘rnida shuni aytish joizki bolaga to‘g‘ri tarbiya berib, mehr bilan hamma narsani tushuntirsangiz, bergan savollarini javobsiz qoldirmasangiz, fikrini bildirishiga imkon yaratib bersangiz, bolalar internetga ko‘p ruju qo‘ymas edi.

FOYDALANILGAN ADABIYOT

Jahon Bestsellerlari Adem Gunesh eng sara asarlari "BOOK MEDIA NASHR"
Toshkent-2022